

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2014-11-19
Stockholm

Mål nr
P 3438-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-03-18 i mål nr P 404-14, se bilaga

KLAGANDE

1. B S

2. O S

MOTPARTER

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Laholms kommun

2. J O

SAKEN

Anmälan avseende olovligt plank på fastigheten X i Laholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och byggnadsnämndens i Laholms kommun beslut den 19 februari 2013, § S-55, och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1164116

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B S och O S har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa att planket är lovpliktigt och återförvisa målet till Miljö- och byggnadsnämnden i Laholms kommun för erforderliga tillsynsåtgärder.

J O och Miljö- och byggnadsnämnden i Laholms kommun (nämnden) har bestritt ändring.

UTVECKLANDE AV GRUNDER I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B S och O S har anfört sammanfattningsvis följande.

Mark- och miljödomstolen har i dom den 5 oktober 2012 (mål nr P 1791-12) uttalat att det ankommer på nämnden att under en fortsatt handläggning ta ställning till eventuella tillsynsåtgärder. Detta har inte till någon del efterkommits. Föremålet för prövning är detsamma även om planket genomgått en smärre förändring genom ändrad placering av vissa träribbor vilket endast i mindre mån har förändrat plankets visuella genomsiktlighetsgrad. I övrigt är det huvudsakligen fråga om samma plank med så gott som oförändrad utformning, höjd, längd och placering.

Enligt praxis ska flera omständigheter beaktas i bedömningen av om konstruktionen ska anses vara ett plank eller inte, nämligen konstruktionens läge, höjd, längd samt genomsiktighet. Trots detta har mark- och miljödomstolen enbart lagt plankets genomsiktighet till grund för sin bedömning. Mark- och miljödomstolen har dessutom valt att helt bortse från att planket innebär en betydande olägenhet för dem.

Vid en genomgång av ett flertal kommuners policy angående staket- och plankbedömningar kan följande gemensamma kriterier anses gälla. Staket är en avskärmning som är max 1,1 meter. Staket ska vara trafiksäkra och hålla måttet max 0,8 meter över vägbanan vid korsningar och utfarter. Plank är en avskärmning som är högre än 1,1 meter.

Eftersom det aktuella planket delvis är förankrat i marken, och delvis i ett upphöjt altangolv, varierar dess höjd och omgivningspåverkan. Det är oklart hur underinstanserna beräknat graden av genomsiktighet. Det framstår inte som uppenbart att underinstanserna har varit införstådda med att planket, trots graden av genomsiktighet, genom att det placerats i tomtgräns och i hörnet ut mot gatan får en visuellt dubbelt avskärmande effekt för utsikten från deras fastighet. Denna del upplevs som så gott som helt tät. Planket innebär även viss trafikfara eftersom det skymmer sikten vid utfart från deras fastighet. Vägen är öppen för allmän trafik.

Konstruktionen utgör ett plank som är bygglovspliktigt eftersom det inte är ett sådant plank som är undantaget bygglovsplikt. Det strider vidare mot omgivningskravet i 2 kap. 9 § PBL och utgör en avvikelse från gällande detaljplan eftersom det delvis är placerat på punktprickad mark. Med hänsyn till när planket uppfördes kan det dessutom ifrågasättas vilken lag som är tillämplig.

J O har anfört bl.a. följande. Han har byggt spaljén i enlighet med kommunens regler och normer. Byggnadsnämnden har gett honom råd och berättat hur en spaljé ska utföras för att kraven ska anses uppfyllda. Byggnadsnämnden har besiktigat spaljén på plats och ansett allt vara i sin ordning. Spaljén innebär ingen trafikfara. Lindvägen är en återvändsgata och där han bor finns det tre stugor där det finns bilar. Det finns således ingen trafik som kan bli någon fara. Spaljén är inte placerad i tomtgränsen, även om han enligt kommunen hade kunnat placera den där. Det är inte heller fråga om endast ett fåtal centimeter.

J O har till stöd för sin talan inlämnat ett par fotografier.

Nämnden har anfört bl.a. följande.

Det finns ingen fastslagen definition av vad som ska anses vara ett lovpliktigt plank. Enligt praxis är höjd, längd, läge och genomsiktighet avgörande för bedömningen av om konstruktionen ska betraktas som ett plank eller inte. I aktuellt ärende är det genomsiktligheten som är avgörande för om konstruktionen är att betrakta som ett

plank eller inte. Konstruktionen består av liggande träribbor och har en genomsiktighet på minst 50 procent. Nämnden bedömer att konstruktionen inte är bygglovspliktig enligt plan- och byggförordningen.

I fråga om åtgärden strider mot gällande detaljplan med hänsyn till att åtgärden delvis är placerad på mark som är punktprickad anförs följande. Enligt plan- och bygglagen ska åtgärder som avser bygnadsverk genomföras så att de inte strider mot gällande detaljplan även om de inte är lovpliktiga. Definitionen av ett bygnadsverk är en byggnad eller en annan anläggning. Av 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen framgår vad som är en annan anläggning. Som punkt nummer 7 finns plank och mur upptaget som annan anläggning men enligt ovanstående motivering är nämndens bedömning att konstruktionen inte är ett bygnadsverk. Utifrån detta kan konstateras att någon prövning gentemot gällande plan inte ska göras eftersom det är fråga om en icke bygglovspliktig konstruktion.

Klagandena har åberopat en tidigare dom men konstruktionen som var aktuell i det målet är en annan än den som är aktuell vid denna prövning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på platsen.

Tillämplig lag

Den 2 maj 2011 trädde en ny plan- och bygglag (2010:900) i kraft. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till den nya lagen ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011 och mål och ärenden som avser överklagande av beslut i ett sådant mål eller ärende till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort. Detta ärende får anses ha påbörjats när anmälan om olovligt byggande lämnades in till nämnden den 6 juli 2011. Det är således den nya plan- och bygglagen som ska tillämpas i målet.

Bygglovspliktig åtgärd eller inte

Av 6 kap. 1 § 7 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, framgår att det krävs bygglov för att bl.a. uppföra ett plank. Något motsvarande krav finns inte för staket och grindar av sedvanlig beskaffenhet (se prop. 1985/86:1 s. 690).

Någon definition av vad som ska anses utgöra ett plank finns inte i plan- och bygglagstiftningen och bedömningen i det enskilda fallet får således göras med hjälp av praxis. Härvid noterar Mark- och miljööverdomstolen, liksom mark- och miljödomstolen, att en enskild kommuns definition av vad som ska anses vara ett bygglovspliktigt plank inte är avgörande.

Vid bedömningen av om en viss konstruktion ska anses vara bygglovspliktig ska hänsyn tas till konstruktionens höjd, längd, genomsiktighet och utformning i övrigt. Även omständigheter som ändamål och omgivningspåverkan ska beaktas (jfr bl.a. RÅ 1992 ref. 92, Kammarrättens i Sundsvall dom den 25 september 2012 i mål nr 2526-11 och Kammarrättens i Stockholm dom den 7 april 2011 i mål nr 2597-10).

Mark- och miljööverdomstolen har vid syn på platsen konstaterat att konstruktionen består av tre sektioner, och dess sammanlagda längd är nästan 21 m. En del av konstruktionen syns på fotot nedan. Konstruktionens höjd från marken varierar mellan 1,85 – 2,22 m. De liggande reglarna är 4,5 cm höga och mellanrummet mellan dem är 4,5 cm. Konstruktionen är även försedd med överliggande bräda, stolpar och diagonalsträvor, vilket medför att dess genomsiktighet totalt sett är mindre än 50 procent. Ändamålet synes främst vara insynsskydd och avskärmning för en altan med pool.

Konstruktionen har en höjd som klart överstiger ett sedvanligt staket. För bygglovsplikt krävs dock att konstruktionen bedöms vara ett plank. Mark- och miljööverdomstolen har vid synen konstaterat att konstruktionen med sin längd och höjd gör ett dominerande intryck i miljön. Den omständigheten att det finns en viss genomsiktighet i konstruktionen kan i detta fall inte vara avgörande vid bedömningen. Mark- och miljööverdomstolen finner vid en sammantagen bedömning att konstruktionen ska anses vara ett bygglovspliktigt plank enligt 6 kap. 1 § 7 PBF.

Nämndens beslut att avskriva ärendet med anledning av anmälan om olovligt uppförande av plank ska därför undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsråden Gösta Ihrfelt och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Tommy Åström.

Föredragande har varit Linn Gloppestad.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-03-18
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 404-14

KLAGANDE

1. B S

2. O S

MOTPARTER

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Laholms kommun

2. J O

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Hallands läns beslut 2014-01-15 i ärende nr 403-1664-13, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan avseende olovligt plank på fastigheten X i Laholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 256932

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Laholms kommun (nämnden) beslutade genom delegationsbeslut den 19 februari 2013, § S-55, att avskriva ett ärende om olovligt uppförande av plank på fastigheten X då nämnden ansåg att konstruktionen inte omfattades av bygglovsplikt. Beslutet överklagades till länsstyrelsen i Hallands län.

Länsstyrelsen beslutade den 15 januari 2014 att avslå överklagandet, se bilaga 1.

O S och B S har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

O S och B S (S) har yrkat att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, fastställer att ifrågavarande plank är en bygglovspliktig åtgärd och att ärendet återförvisas till nämnden för vidtagande av erforderliga tillsynsåtgärder. Vidare yrkas att domstolen innan målet avgörs företar syn på platsen.

Som skäl har de bl.a. anfört följande. Inledningsvis hänvisas till vad domstolen tidigare anfört i dom den 5 oktober 2012 i mål P 1791-12. I många svenska kommuner, däribland Laholms kommun, har antagits policys angående staket- och plankkonstruktioner och förhållandet till bygglovsplikten. Makarna S redovisar ett urval ur kommuners policys angående staket- och plankkonstruktioner.

Såsom länsstyrelsen har konstaterat i det nu överklagade beslutet är planket placerat i tomtgräns, med en höjd som vida överstiger ett sedvanligt stakets, och genom sin placering och längd inte heller kan anses vara en sedvanlig spaljé. Länsstyrelsen drar trots detta den irrationella och ologiska slutsatsen att konstruktionen ändå är bygglovsbefriad pga. att genomsiktligheten uppgår till åtminstone 50 %.

Länsstyrelsens motivering och beslut är därför i högsta grad divergerande och oförståeligt och saknar övertygande argumentering. I sak innebär beslutet även ett

avsteg från den vedertagna synen på plankes bygglovsplikt i landets kommuner och att intresset av en enhetlig rättstillämpning ej iakttas. Länsstyrelsens beslut strider även mot subordinationsprincipen i rättsordningen och skyldigheten att följa en överinstans lagakraftvunna dom. Länsstyrelsens beslut innebär också att utrymmet för godtycke och skönsmässighet i myndighetsutövning ges alltför stort utrymme vilket medför en minskad grad av förutsebarhet och enhetlighet i rättstillämpningen.

Med åberopande av de domskäl som mark- och miljödomstolen anfört i mål P 1791-12, finns nu alltjämt samma skäl för att upphäva länsstyrelsens beslut. Nämnden och länsstyrelsen har vid sina respektive prövningar uttryckligen endast beaktat att plankets grad av genomsiktlighet har förändrats men i övrigt underlåtit att beakta vad som i övrigt anförts i domen angående att fler faktorer finns som talar för att planket inte ska godtas på platsen. Vidare har varken nämnden eller länsstyrelsen prövat och utrett plankets nuvarande utformning på ett fullkomligt sätt.

Makarna S vidgår förvisso att plankets genomsiktighet delvis har förändrats. Men vidtagen förändring medför inte i att plankets grad av genom-siktighet förbättrats. Denna förändring har snarare förstärkt konstruktionens egenskap av plank. I övrigt består oförändrat plankets tidigare höjd, placering, och dess uppenbara syfte att begränsa insynen till berörd fastighet (vilket också är obesträtt i ärendet). Angående plankets syfte att vara en spaljé vill makarna S särskilt påtala att det aldrig gjorts gällande att syftet är att stödja växter.

Sammantaget anser makarna S att den enda slutsatsen som kan göras är att planket helt överensstämmer med den juridiskt vedertagna definitionen av plank och således är bygglovspliktig. Nämnden och länsstyrelsens beslut innebär att man skapar en lokalt avvikande rättspraxis som inte är acceptabel. Samtliga omständigheter talar för att det är ett plank som är uppfört och att det därmed åligger nämnden att iaktta PBL:s bestämmelser och mark- och miljödomstolens dom i mål P 1791-12.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen finner, med hänsyn till det fotomaterial som ingår i länsstyrelsens akt, att det inte är nödvändigt att hålla syn i målet. Makarna Ss yrkande om syn på fastigheten ska därför avslås.

Av 6 kap. 1 § p. 7 plan- och byggförordningen (2011:38) framgår bl.a. att det krävs bygglov för att anordna, uppföra, flytta eller väsentligt ändra murar och plank.

Det är inte fråga om någon mur. Frågan i målet är om den aktuella konstruktionen är ett plank och således kräver bygglov.

Av Laholms kommuns policy avseende bygglov framgår bl.a. att staket och plank upp till 1,1 m aldrig kräver bygglov med undantag för om planbestämmelserna anger annat. Överstiger staketet eller planket 1,1 m är det däremot alltid bygglovspliktigt. En inhägnad bestående av 50 % luft eller mer räknas som staket, stängsel, spalje eller pergola beroende på hur den utformas och kräver inte bygglov. Det finns, precis som O och B S påpekat, andra kommuner som använder sig av andra definitioner på vad ett plank är och när bygglov krävs.

Mark- och miljödomstolen gör inledningsvis bedömningen att en enskild kommuns definition av vad som kräver bygglov inte är avgörande för den frågan utan det avgörs istället utifrån lag- och förordningstext och vad som avgjorts i rättspraxis. Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Med plank avses inhägnader som är högre än ett normalt staket, därvid kan höjden 1,1 meter användas. Det saknar betydelse av vilket material planket är gjort. Av praxis, vilken redovisas i länsstyrelsens beslut, framgår att konstruktionens läge, höjd, längd samt genomsiktighet är sådana omständigheter som ska beaktas vid bedömningen huruvida konstruktionen utgör ett plank eller ej.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att det i nu aktuellt fall, med en konstruktion av liggande träribbor, är frågan om genomsiktligheten som är

avgörande för huruvida konstruktionen ska ses som ett plank eller ej. Av det bildmaterial som finns i målet framgår att genomsiktligheten är ca 50 %. Den aktuella konstruktionen är enligt domstolens bedömning så genomsiktig att den inte är ett plank och kräver inte bygglov. Länsstyrelsen har därmed haft fog för sitt beslut och överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 8 april 2014.

Peter Ardö

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Sara Nordström.